

Трѣвна и Кънча Кесарова из Габрово запознах се с' единого от Американскитѣ миссионери — Др. Лонг, който на скоро беше се установил в' тоя град. Др. Лонг ме услови да прѣведж на Български от Славянски Новий Завѣт за Библейското общество в' Цариград. Това общество беше натоварило Фотинова да прѣведе Старий Завѣт. Двата тия прѣвода трѣбваше окончателно да се прѣгледат и поправѣт, прѣди да се печатат, от една комиссия състояща от Др. Рикс, Др. Лонг, Даскал Христодул от Самоков. Аз тоже трѣбваше да бѣдѣ член в' тая комиссия и това собствено ме докара в' Цариград. Но освѣн тая трудна и деликатна работа аз продължавах да издавам и "Гайда", която редактирах до тогава от Ески джумая<sup>1)</sup>, и същеврѣменно, слѣдях ход'а на народнитѣ работи. В' началото "Гайда" беше сатирически вѣстник, насочен най вече за свѣтавяние на българщината в' борбата ѝ против грѣцизм'а. Но на мене се запрѣти да издавам тоя вѣстник с' това направление и аз го обърнах от послѣ на чисто литературен лист. В' 1866 г. аз прѣкратах "Гайда" и почнах да издавам "Македония" която продължих до 1872 г. Мидхад Паша прѣкрата едва ли не с' Македония и моето съществуване. Аз останах жив, но удар'а, който ми нанесе, беше тѣй силен, щото от него неможах вече да се дигна и се принудих пак да се уловѣ у старото си занятие — учителството — за прѣхрана.

Прѣз 1874 г. Януарий м., Екзархията, подплашена от католическата пропаганда в' Македония, която беше сполучила да привлече и да употреби за оръдие Отца Нила, ми прѣдложи да отидѣ да обиколя по главнитѣ градове на тая страна, да помирѣ партитѣ и да съдѣйствувам да се закрѣпѣт колебающитѣ в' Православието. Македония бѣше единственний кхт на нашето общо отечество с' който не бѣх запознат, тѣй що ако и миссията която ми се възлагаше да беше не само трудна, деликатна но и свързана с' риск и опасност за мене, като имах голѣмо желание да видѣ родната страна на Кирила и Методия — люлката на нашата книжовност — разбужданието на която бѣше една от главнитѣ задачи на политическата ми дѣятелност, на драго сърдце приех това предложение. Вън от горѣщото ми желание да се тури край на католическата

<sup>1)</sup> Първий брой на "Гайда" е написанъ още в' Трѣвна, прѣди покойния да замине за Джумая — *Въл. на Издательств.*